

Mika Poutala

Apurahat hyvä keino tukea huippu-urheilua

Kuva: Jouko Kokkonen

Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala näkee huippu-urheilun vahvistavan Suomen maabrändiä. Ministeri haluaa omalla esimerkillään kannustaa suomalaisia liikkumaan.

KRISTILLISDEMOKRAATTIEN MIKA POUTALA aloitti liikunta-, urheilu- ja nuorisoministerin tehtävässä kesäkuussa 2025. Salkku siirtyi hallituskauden puolivälissä sovitusti Ruotsalaisen kansanpuolueen Sandra Bergqvistiltä. Viiden kansanedustajan kristillisdemokraatit sai samalla toisen ministerinpaikan, mikä ei ole aivan tavallista. Seitsemän kansanedustajan Kansallisella edistyspuolueella oli vuonna 1937 muodostetussa A. K. Cajanderin hallituksessa peräti pää- ja ulkoministerin paikat.

Poutala sanoo urheilija-apurahojen olevan asia, jota hän haluaa selvittää ministerikaudellaan. Hänen mukaansa on syytä pohtia, onko apurahaurheilijoiden määrää ja jakosummaa jopa mahdollista kasvattaa. Poutala kertoo kokeneensa urheilija-apurahan todella vaikuttavaksi tekijäksi omalla uralaan lajissa, jossa raha oli menestyksestä huolimatta tiukassa.

– Taisin pikaluistella 12 vuotta ammatikseni. Laskekelin joskus, että 3–4 vuotta olisin ehkä pystynyt elämään ilman urheilija-apurahaa elättääkseni itseäni ja perheeni. Käytännössä 8–9 vuotta oli elinehto, että sain apurahaa.

Urheilija-apurahat ovat Poutalan mukaan yksi vaikuttavimmista rahoituskeinoista suomalaisessa huippu-urheilussa. Byrokratia ja hallinto ovat pieniä, ja raha menee suoraan urheilijalle. Valtiovallan tehtäväksi huippu-urheilussa Poutala näkee suomalaisurheilijoiden menestymismahdollisuuksien varmistamisen olosuhteiden ja rahoituksen avulla.

Huippukeskustelu käynyt ylikiirroksilla

Poutala sanoo tekevänsä eron liikunnan ja urheilun välillä. Ne ovat hänen mielestään erilaisessa tilanteessa. Suomalaisen urheilun tila on Poutalan mielestä hyvä – ei loistava, eikä huono. Liikunnassa on hänen mukaansa löydettävä keinoja lisätä toimien yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Huippu-urheilussa ei vallitse Poutalan mielestä juhlatunnelma, mutta tilanne ei ole niin synkkä kuin on ajateltu.

– Huippu-urheilusta varsinkin Pariisin olympialaisten jälkeen käyty keskustelu on ollut ylimitoitettua. Näen, että suomalainen huippu-urheilu on paljon enemmän kuin olympialajit ja olympiamitalit.

Ministeristä on hienoa, että Suomesta löytyy uusia huippu-urheilulajeja ja menestyjiä. Hän ottaa esimerkiksi frisbeegolfin, jonka Tampereella elokuussa 2025 pidetyissä MM-kisoissa suomalaisurheilijat saavuttivat kolme mitalia. Suomalaismenestyjiä löytyy myös kovista joukkuelajien sarjoista. **Lauri Markkanen** on yltänyt kovemmalle tasolle kuin kukaan suomalainen koripallossa. **Aleksander Barkov** on kahdella kaudella peräkkäin saavuttanut jääkiekossa Stanley-cupin voiton joukkueensa kapteenina.

Poutala muistuttaa sadasosien ja senttien ratkaisevan usein hiuksenhienosti pääsyn mitalikorokkeelle. Tästä hänellä on omaa kokemusta. Pyeongchangin olympiakisoissa 2018 Poutala sijoittui 500 metrillä neljänneksi kolmen sadasosan päähän mitalista. Toisaalta hän saavutti samana vuonna EM-hopeaa neljällä tuhannesosasekunnin erolla pronssille luistelleeseen Venäjän **Pavel Kuližnikovin**.

Nuorille tarvitaan höntsää

Liikunnassa alakouluikäisten tilanne on Poutalan mukaan hyvä. Suurin osa heistä harrastaa seuroissa, vaikka toisaalta osa lapsista liikkuu hyvin vähän. Liikuntaa harrastavistakaan kaikki eivät liiku oman terveytensä kannalta riittävästi, mihin vaikuttaa arkiliikunnan vähentyminen. Poutalaa huolestuttaa yläkoululaisten jättäytyminen pois seuratoiminnasta, mihin vaikuttaa järjestelmän luonne kilpaurheilua kohti etenevänä suppilona, johon kaikki eivät mahdu. Hänen mielestään yläkouluikäisille olisi löydettävä ”höntsämahdollisuuksia”, joita on aikuisiässä tarjolla.

Liikunnan kansalaistoiminnan tilanteen Poutala näkee olevan pääasiassa hyvä. Päänvaivaa aiheuttaa harrastamisen hinnan nousu, joka estää jo joissakin lajeissa harrastamisen osalta lapsia ja nuoria. Palkattujen valmentajien ja seuratoimijoiden määrän lisääntyminen sekä kohonneet liikuntapaikkojen käyttömaksut lisäävät osaltaan kustannuspaineita. Poutala muistuttaa, että perheet ja vapaaehtoiset kantavat edelleen suurimman vastuun suomalaisen järjestäytyneen liikunnan pyörittämisestä. Ilman vapaaehtoisia suomalaiset seurat eivät kuitenkaan pystyisi toimimaan.

– Nimenomaan kansalaistoiminta on suomalaisen urheilun ja liikunnan harrastamisen kivijalka. On huikeaa, että urheiluseuratoiminnassa on tavalla tai toisella melkein kaksi miljoonaa suomalaista jollain tavalla osallisena.

Poutalan mukaan on löydettävä erilaisia ratkaisuja, jotka avaavat tilaisuuden mielekkääseen harrastukseen mahdollisimman monelle lapselle ja nuorelle. Harrastamisen Suomen malli on tästä hyvä esimerkki. Poutala muistuttaa, että noin 20 prosenttia mallin kautta järjestettyyn toimintaan osallistuneista on päässyt sen ansiosta harrastamaan ensimmäisen kerran jotain itseään kiinnostavaa. Suurin harrastamisen este on ollut taloudellinen.

Julkinen valta luo edellytyksiä

Poutala näkee ihmisten motivaation liikkua voivan heikentyä, jos valtio ei yhdessä kuntien kanssa kykene luomaan liikkumisen mahdollistavia olosuhteita.

– Intuitio sanoo, että liikkuminen on ihmisen oma valinta. Se, mitä valtio pystyy tekemään, on olosuhteiden ja mahdollisuuksien luominen. Ihmisillä on erilaisia mieltymyksiä. Joku haluaa samoilla metsässä, joku haluaa nimenomaan harjoitella juoksuradalla ja joku mennä kuntoportaita.

Valtion muista toimista hän ottaa esimerkiksi perusopetuslain elokuun alussa voimaan tulleet matkapuhelinten käyttörajoitukset, joiden ohella lakimuutokseen sisältyi liikunnallisen elämäntavan edistämistavoite. Poutala sanoo odottavansa innolla lakimuutoksen vaikutuksia.

Liikunnallisen elämäntavan omaksuminen lähtee Poutalan mukaan perheistä. Hänestä olisi neuvola-ajasta asti voitava pysähtyä perheiden kanssa miettimään perheen elämäntapaa suhteessa liikuntaan.

– Jos vanhemmat eivät liiku, niin on aika epätodennäköistä, että lapsikaan liikkuu arjessa. Totta kai on mahdollista, että lapsi menee seuraan ja innostuu liikunnasta, mutta tämä on sattumanvaraista. Jos perheessä on kulttuuri, että siellä on arkiliikettä, niin se siirtyy lapsille.

Hallitusohjelmaan sisältyy Suomi liikkeelle -ohjelma. Erityistä liikkumisohjelmalla ei ole hallitusohjelmiin aiemmin sisältynyt, vaikka liikunnan ja urheilua koskevat kirjaukset ovat niissä pidentyneet **Harri Holkerin** vuoden 1987 ohjelman yhdestä lauseesta: *”Liikuntalaissa esitettyjen yleis- ja alueellisten tavoitteiden toteuttamiseksi laaditaan liikuntakulttuurin eri osa-alueita koskeva liikuntapolitiittinen ohjelma, jossa otetaan erityisesti huomioon paikallistason liikunta- ja urheiluseuratoiminnan kehittäminen.”* Suomi liikkeelle -ohjelmaan panostetaan vuosittain 20 miljoonaa euroa.

– Uskallan sanoa, että tämä hallitus on historian liikuntamönteisin, jos mietitään hallitusohjelmaa ja myös rahallisia panostuksia. Hallitus on tässä taloustilanteessa joutunut tekemään pieniä leikkauksia. Liikunnan kokonaispanostukset ovat kuitenkin vielä aika mittavia.

Hallituksessa voi varmuudella sanoa olevan ennätyskokoisen paljon arvokisamenestyjiä. Poutalan lisäksi ministeristöön kuuluvat maa- ja metsätalousministeri **Sari Essayah** ja ympäristö- ja ilmastoministeri **Sari Multala**. Essayah on kävelyn Euroopan mestari ja Multala moninkertainen purjehduksen MM- ja EM-kultamitalisti. Essayah on myös Kansainvälisen olympiakomitean jäsen.

Poutala uskoo liikunnan ja urheilun rahoituksen säilyvän tulevaisuudessa osana valtion budjettia. Hän kokee tehtäväkseen pitää kiinni rahoituksesta ja tuoda esille sen merkitys. Sinänsä ministerikollegat ymmärtävät liikunnan ja urheilun hyödyt, mutta he voivat antaa niille erilaisen painoarvon kuin liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri. Rahoituksen kokonaismäärä voikin Poutalan mukaan vaihdella.

– Toivon, että hyvinä aikoina saadaan vähän lisää rahaa, jos huonoina aikoina sitä napsaistaan. En näe, että rahoitus lähtisi kokonaisuudessaan tai edes merkittävästi vähenemään.

Liikuntapaikkarahojen supistuminen huolettaa

Valtion liikuntapaikkarakentamisen suuntaamat määrärahat ovat pienentyneet viime vuosina huomattavasti. Vuonna 2018 määräraha oli 37,3 miljoonaa euroa. Tänä vuonna jaossa oli 17,8 miljoonaa euroa. Poutalan mukaan valtion ohjausvaikutus on ollut liikuntapaikkarakentamisessa eu-

roissa mitattua suurempi. Suurimmat panostukset tekevät kunnat ja toisena tulee yksityissektori ennen valtiota. Kuitenkin prosentuaalisesti suhteellisen pienen valtiontuen merkitys on ollut kunnissa usein ratkaiseva hankkeen toteuttamisen kannalta.

– Ilman muuta olen huolissani tilanteesta. Ei tarvitse hirveän monta vuotta mennä taaksepäin, kun meillä oli vielä kaksinkertainen liikuntapaikkarakentamisbudjetti. Valtiovarainministeri nosti jälleen tämän esiin vuoden 2026 budjetin valmistelussa mahdollisena leikkauskohteena. Kyllä se heittää huolta.

Poutala muistuttaa, että liikuntapaikkarakentamisen rahoituksessa on kaksi eri väylää. Aluehallintovirastot myöntävät rahoitusta pienempiin hankkeisiin. Suurempien hankkeiden ja valtakunnalliset merkittävien kohteiden avustuspäätökset valmistellaan opetus- ja kulttuuriministeriössä ja päätöksen tekee ministeri.

– Osumaa tuntuvat saavan isommat hankkeet ja katveeseen jäävät avien rahoittamat pienemmät liikuntapaikat, arvioi Poutala.

Koko kansan liikkumisen kannalta ulkokuntosalit, kuntopaikat, koulupihat, urheilukentät ja luistinradat ovat Poutalan mukaan merkittäviä paikkoja. Häntä huolestuttaa kansainvälisten kisojen kriteerit täyttävien kilpailupaikkojen tulevaisuus. Ilman niitä Suomessa ei voida järjestää suuria kansainvälisiä urheilukilpailuja, jotka voivat Poutalan mukaan tuoda taloudellisia hyötyjä ja vahvistaa Suomen maabrändiä. Myös suomalaisurheilijat luovat osaltaan maabrändiä.

– Vuoden 2010 tienoilla ulkoministeri Alexander Stubb kutsui suomalaiset kansainväliset huippu-urheilijat kiitostapaamiseen. Hän kysyi, että ymmärrätekö, miten isoja brändilähettiläitä te olette Suomelle. Ulkomailla luetellaan heti urheilijat, jotka Suomesta tiedetään.

Ministeri haluaa olla esimerkkinä

Poutala uskoo poliitikkojen voivan toimia liikunnassa esimerkkinä. Hän haluaa itse viestittää, että ministerinkin kalenterista löytyy tilaa liikunnalle, mikä voi saada ihmiset ajattelemaan ajankäyttöään.

– Kyllä poliitikoilla on itselläänkin vastuu näyttää esimerkkiä. Esimerkin voima on mielestäni iso. Olen ottanut tämän aika konkreettisesti. Haluan, että esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ihmiset näkevät arkeeni kuuluvan liikuntaa.

Poliitikkojen olisi Poutalan mielestä mietittävä käytöstään laajemminkin ja mietittävä sanomisiaan esimerkiksi toisista poliitikoista.

– Jos emme käyttäydy fiksusti, niin miksi muiden pitäisi käyttäytyä fiksusti. Meillä ei kuuluisi olla mitään erityisoikeutta käyttäytyä hölmösti. Tai olla liikkumatta. Jos me pääsamme, että suomalaisten pitäisi liikkua enemmän ja itse emme liiku, niin onko se kovin vakuuttavaa?

Poutala sanoo halun olla esimerkkinä saaneen hänet lähemmään syyskuussa alkavalle Erikoisjoukot-ohjelman neljännelle tuotantokaudelle. Kuvausten aikaan hän vielä oli

tavallinen kansanedustaja, jolloin osallistuminen onnistui ajankäytöllisesti. Ministerinä hän ei olisi omien sanojensa mukaan lähtenyt ohjelmaan.

– Tämä on täydellinen mahdollisuus, miten meidän poliitikkojenkin on tärkeää pitää huolta omasta itsestään. Vaikka tekee raskasta ja vaativaa työtä, niin on oltava aikaa huolehtia omasta fyysisestä ja henkisestä kunnosta.

Tuoreen ministerin näkyminen ohjelmassa kirvoittaa mitä todennäköisimmin myös kriittisiä mielipiteitä, mihin

Poutala sanoo varautuneensa. Hän sanoo pohtineensa osallistumisen myönteisiä ja kielteisiä puolia – plussat osoittautuivat mietinnässä suuremmiksi kuin miinukset. Itse ohjelmaformaattia hän pitää hyvänä. Häiritseväksi hän koki kuitenkin epäasiallisen kielenkäytön.

– Rajuus ja lujuus kuuluu koulutukseen, sillä on tarkoitus testa-

ta ihmisen fyysistä ja painotetusti henkistä kestävyyttä ja kantia. En itse kauhistu sitä, miten kokelaat asetetaan tosi paineistettuun vaikeaan ja inhottavaan tilanteeseen, koska jokainen tulee sinne vapaaehtoisesti.

Siirtyminen liikkujaksi ei ihan yksinkertaista

Siirtyminen huippu-urheilijasta liikkujaksi vaati Poutalan mukaan päättäväisyyttä. Hän sanoo olleensa kolme kuukautta tekemättä mitään lopetettuaan ammattiuurheilun vuonna 2018.

– Olin jotenkin niin puutunut siihen, että joka aamu lähdin treeneihin. En tehnyt mitään, eikä se aiheuttanut mitään ongelmia. Se oli itse asiassa helppo elämää. Jossain vaiheessa pysähdyn ja totesin, että ei tämä näin voi mennä. Olin koko ajan puhunut paljon hyvinvoinnista, terveydestä ja liikkumisesta urheilu-urani aikana.

Poutala kertoo löytäneensä mielekkään harrastuksen crossfitistä, jota hän harrasti viitisen vuotta. Vuonna 2023 alkaneella kansanedustajakaudella harrastus on jäänyt aikataulusyistä. Tilalle tulivat työmatkapyöräily ja juoksu. Liikunta ei ole Poutalallekaan automaatio, vaikka hän on koko aikuisikänsä liikkunut päivittäin lukuun ottamatta lyhyttä urheilu-uran jälkeistä vaihetta.

– Itseäni auttaa paljon se, että on tavoite, on se sitten selkeä tapahtuma tai tilaisuus. Tavoite olla esimerkkinä muille auttaa myös. Kaikille tämäntyyppinen tapa motivoitua ei ole paras, vaan jokaisen pitää löytää oma tapansa.

Vähemmän liikkuville Poutala antaa kolme vinkkiä. Ensinnäkin liikkeelle kannattaa lähteä kaverin kanssa. Poutala kertoo kutsuneensa kävelylenkille läheisensä, jota hän on yrittänyt innostaa liikkumaan. Yhteisesti sovittu liikuntatuokio myös velvoittaa lähtemään.

Toiseksi liikkumisessa lenkin pituus tai rasittavuus ei ole läheskään niin tärkeä kuin pitkäjänteisyys. Useampi kevyt liikuskelukerta viikossa on parempi kuin yksi pitkä tai rankka harjoitus. Kolmas vinkki on kokeilla erilaisia liikuntamuotoja.

– Haluan ajatella sinisilmäisesti, että jokin liikuntamuoto on jokaiselle ihmiselle mielekäs. He, jotka eivät tykkää liikunnasta, eivät ole todennäköisesti vielä löytäneet omaa liikuntamuotoaan. ♦

"Jokin liikuntamuoto on jokaiselle ihmiselle mielekäs."